

**Wat vraagt
dringend aandacht
volgens Haagse
wijkinitiatieven?**

Energy Dating

Dialogbijeenkomst tussen Raadscommissie Leefomgeving,
Bewonersorganisaties en Energiecoöperaties over de energietransitie

13 Mei 2022

Een platform voor dialoog tussen leden van de Haagse raadscommissie Leefomgeving, energiecoöperaties Haags Opgewekt en Zon der Gaslaan en bewonersorganisatie uit diverse wijken. Uit Laak, Vruchtenbuurt, Regentesse- en Valkenboskwartier, Centrum, Benoordenhout, Bezuidenhout de Bloemen en Bomenbuurt en Archipel/Willemspark.

Ter sprake komen o.a. de bereikte resultaten, kansen en knelpunten voor collectieve zonnepanelendak, wijkwarmtenetten, een inclusieve energie transitie, bewonersparticipatie en – zeggenschappen.

Gastheer is De Groene Mient, een duurzaam gebouwde buurt. Zij wekken al nu zoveel energie op dat zij zelfs groene stroom willen leveren aan hun burens.

Inclusieve Energietransitie

Huurders en mensen met een laag inkomen zijn bij het beleid voor de energietransitie structureel vaak vergeten. Deze grote groep wordt het hardst getroffen door stijging van de gasprijzen, toch kunnen zij zelf vaak niet hun huis isoleren.

We willen energiearmoede bestrijden en een inclusieve energietransitie realiseren waarbij niemand wordt vergeten.

ENERGY DATING met RAADSCOMMISSIE LEEFOMGEVING en BEWONERSORGANISATIES

Harde Feiten

Bijna 1 op de 10

Zo'n 9% van de huishoudens heeft te maken met energiearmoede

56% Verhuurd

Meer dan de helft van de huizen in Den Haag wordt verhuurd, 55% sociale woningen en 45% particulier

Huurders zonder subsidies

Subsidies rondom de energietransitie zijn structureel bestemd voor huiseigenaren

Geboekte Resultaten

- ✓ In 2015 is de Energiebank opgericht. Deze heeft een methode van intensieve coaching ontwikkeld passend bij mensen met energiearmoede
- ✓ Het samenwerkingsverband van bewonersorganisaties, de Haagse Energie-BesparingsAanpak (HEBA) leidt sinds 2021 ook energiecoaches voor huurders op
- ✓ Buurtinitiatieven als Energierijk Laak richten zich op huurders ondersteunen met maatregelen op maat

1. Wat zijn onze doelen?

- 🔄 Geen energiearmoede meer
- 🔄 Inclusieve energietransitie; rekeninghoudend met huurders en diversiteit van de doelgroep
- 🔄 Energiecoaches voor alle wijken
- 🔄 Energiecoöperaties door hele stad en toegankelijk voor iedereen

2. Wat zijn de knelpunten?

- ✗ Weinig subsidies voor huurders en weinig campagnes op hun gericht
- ✗ Communicatie met doelgroep door taalbarrières en niet-digitaalvaardig
- ✗ Informatie van gemeente is niet up-to-date, prijzen zijn hard gestegen!
- ✗ Huurders verblijven vaak relatief kort in woningen en zijn moeilijk te bereiken omtrent dit thema
- ✗ Weinig dialoog tussen gemeente en initiatieven omtrent samenwerking

3. Hoe kunnen we dit oplossen?

- 💡 Opschaling intensieve energiecoaching aan huis voor mensen met energiearmoede
- 💡 Huurders de voordelen van de energietransitie laten ervaren en betrekken bij besluitvorming
- 💡 Wijkinitiatieven grotere rol laten spelen in de energietransitie
- 💡 Verenigingen van Eigenaren aanmoedigen te verduurzamen
- 💡 Diversiteit bevorderen in campagnes van de energietransitie

4. Wat vragen wij de gemeenteraad?

- ✓ Subsidie voor professionalisering intensieve energiecoaching
- ✓ Huishoudens met laag inkomen op de korte termijn financieel ondersteunen
- ✓ Subsidie voor huurders om aardgasvrij te koken en optie zonnepanelen te huren ondersteunen
- ✓ Alle corporatiewoningen energielabel C en aardgasvrij in deze raadperiode
- ✓ Isoleren van particulier verhuurde woningen door gemeente zonder huurverhoging
- ✓ Informatievoorziening vanuit gemeente in meerdere talen en actueel

Collectieve oplossingen

Op verschillende plekken in Den Haag zetten bewoners zich in om gezamenlijk de buurt groener en duurzamer te maken. Hierdoor wordt de onderlinge samenhang versterkt, de wijk leefbaarder, duurzaam gedrag makkelijker en kan het ook nog besparing opleveren.

We vragen de raad collectieve aanpak actief te ondersteunen zodat veel meer mensen zich bij een collectief kunnen aansluiten.

ENERGY DATING met RAADSCOMMISSIE LEEFOMGEVING en BEWONERSORGANISATIES

Harde Feiten

Minimaal 3 jaar

Is de doorlooptijd van de realisatie van een collectief zonnedak

Eigenaarschap

Lokaal eigenaarschap stimuleert buurtbetrokkenheid én is financieel gunstig voor de gemeenschap

Wachtlijsten

Energie coöperaties hebben wachtlijsten van bewoners voor lokaal zonneproject

Geboekte Resultaten

- ✓ Al meer dan 450 mensen hebben ingetekend voor warm in de wijk
- ✓ 3 zonnedaken vanuit de Groene Regentes en een veelvoud van andere initiatieven en nog steeds kan bij gebrek aan projecten niet iedereen meedoen

1. Wat zijn onze doelen?

- 🕒 [Bewoners betrekken bij vergroenen/verduurzamen van omgeving
- 🕒 Bewoners hiervan mede-eigenaar maken, incl die met kleine beurs
- 🕒 Versnelling bij het realiseren van resultaten
- 🕒 Ruimte voor kleinschalige, lokale projecten

2. Wat zijn de knelpunten?

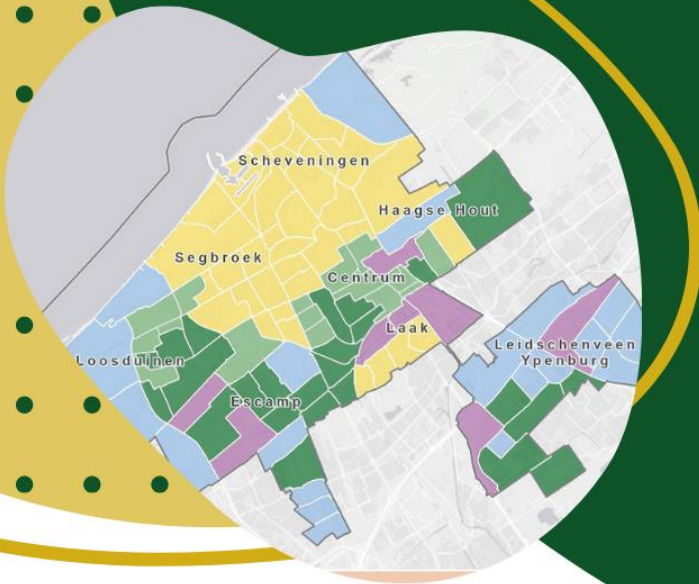
- ✗ Grootschalige technische keuzes als *Leiding door het midden* bemoeilijken uitvoering kleinschalige initiatieven
- ✗ Vele regels/eisen aan initiatieven zoals vergunning zonnepanelen en Bibobtoets
- ✗ Weerstand bij bewoners want niet betrokken bij besluiten energietransitie maar wel de gevolgen ervaren
- ✗ Standaard huurcontract gemeente verhindert lening op zonne-installatie, wat noodzakelijk is voor businesscase en mensen met kleine beurs

3. Hoe kunnen we dit oplossen?

- 💡 Denk aan buurtinitiatief ipv grootschalig onbekend bedrijf met eisende aandeelhouders
- 💡 Beperk regeldruk voor buurtinitiatieven en duurzame acties
- 💡 Maak bewoners mede-eigenaar
- 💡 Een huurcontract zonder verbod op lening

4. Wat vragen wij de gemeenteraad?

- ✓ Geef bewoners-coöperaties voorrang op bedrijven om gezamenlijk eigenaarschap te realiseren bij energietransitie-trajecten
- ✓ Borg lokaal eigenaarschap
- ✓ Geef initiatieven niet weg aan de grote spelers vanwege het schijnbare gemak]
- ✓ Zet in op kleine(re) schaal, met mogelijkheid tot repliceren zodat veel geleerd wordt en keuzes obv ervaring gemaakt kunnen worden
- ✓ Beperk regeldruk en eisen vanuit gemeente
- ✓ Heb vertrouwen! En steun dit proces!

Warmtevisie op “code geel”

Voor veel woningen in de vooroorlogse wijken heeft de gemeente nog geen warmteoptie ontwikkeld. Vandaar “code geel”. Nu wordt een hybride warmtepomp voor gesteld. Meer isolatie en een beter warmtebeheer is spijtvrij, duurzamer en goedkoper. Een duidelijker handelingsperspectief is nodig om bewoners in de gele wijken niet onnodig op kosten te jagen.

ENERGY DATING met RAADSCOMMISSIE LEEFOMGEVING en BEWONERSORGANISATIES

Harde Feiten

Voor 45% van de woningen in Den Haag (“gele wijken”) is net als in 2017 nog steeds geen handelingsperspectief

Hoge gasprijzen maken besparing op gas een noodzaak.

Weinig aandacht voor onbekendheid woning eigenaren mbt vereiste isolatie en warmtebeheer

60°C als aanvoertemperatuur biedt meer duurzame individuele en collectieve oplossingen

Geboekte Resultaten

- ✓ Urgenda, energie-loketten en -aanbieders pleiten voor een lagere aanvoertemperatuur (www.zetmop60.nl).
- ✓ “Zet de Ketel op 55” laat bewoners met 55/60°C als aanvoertemperatuur verwarmen. Dit biedt hen meer warmteopties en bespaart CO2 en gas.
- ✓ Zienswijzen van bewoners uit Benoordenhout en Regentesse-Valkenboskwartier voor meer handelingsperspectief.

1. Wat zijn onze doelen?

- 🕒 Duidelijk handelingsperspectief in vooroorlogse wijken die een warmtemix krijgen mbt:
 - 🕒 - isolatie (energielabel C)
 - 🕒 - aanvoertemperatuur (max. 60°C)
 - 🕒 Keuze voor duurzame warmtebronnen op max. 60°C - zowel individueel als collectief - met max 40db geluid

2. Wat zijn de knelpunten?

- ✗ Bewoners zijn onbekend met goed warmtebeheer voor gasbesparing (incl. hybride warmtepompen)
- ✗ Weinig collectief eigenaarschap voor een homogene aanvoertemperatuur
- ✗ Weinig communicatie over gebrek aan bronnen voor warmtenetten op 70°C die ook niet duurzaam
- ✗ Gemeente heeft onvoldoende instrumentarium om op integrale wijze sturing te geven aan de lokale warmte transitie

3. Hoe kunnen we dit oplossen?

- 💡 Wees binnen 1 jaar duidelijk over het traject om max. 60°C aanvoertemperatuur in “gele” wijken in 2030 te realiseren.
- 💡 Verplicht in renovatie max. 60°C als voorwaarde (vergunningen).
- 💡 Laat bewoners experimenteren met het warmtebeheer bij 55/65°C en kleine maatregelen (radiatorventilatoren, waterzijdig inregelen en warmtescan).

4. Wat vragen wij de gemeenteraad?

- ✓ Regie nemen en in visies duidelijkheid geven over de gewenste isolatie en warmtebronnen in de gele wijken.
- ✓ Booster het ontzorgingsniveau naar een turbo “houvanjehuis”.
- ✓ Promoot individuele en collectieve warmteoplossingen voor max. 60°C door B&W en influencers.
- ✓ Schaal max. 60°C initiatieven op naar alle “gele” wijken en stimuleer collectief eigenaarschap onder bewoners.

Contactinformatie

Coöperatie Haags Opgewekt U.A. – Energie coöperatie met twee zonnedaken en op zoek naar nieuwe daken.

Contact: info@haagsopgewekt.nl
www.haagsopgewekt.nl

Coöperatie Zon der Gaslaan U.A. – Energie coöperatie met 240 zonnepanelen op de sporthal aan de Gaslaan en ruim 70 leden.

Contact: info@groeneregentes.nl
www.groeneregentes.nl/zon-der-gaslaan

De Energiebank – De energiecoaches helpen bewoners met het verlagen van hun energie-rekening door advies over energiebesparing en hulp bij het aanbrengen van energiebesparende materialen.

Contact: www.energiebanknederland.nl

De Groene Regentes – Buurtinitiatief dat samen de wijk groener en duurzamer maakt met projecten zoals energiebesparing en -opwekking, vervoer en vergroening.

Contact: info@groeneregentes.nl
www.groeneregentes.nl

Duursaam Benoordenhout

Contact: info@duursaambenoordenhout.nl
www.duursaambenoordenhout.nl

Duurzaam Bezuidenhout – Bestaat uit enthousiaste professionals die zich vanuit hun specialisme vrijwillig inzetten en ernaar streven om van Bezuidenhout de meest duurzame wijk van Den Haag te maken.

Contact: duurzaam@bezuidenhout.nl
www.bezuidenhout.nl/duurzaam

Duurzame Bloemen en Bomenbuurt –

Contact: Duurzameblob@gmail.com
www.bomenbuurtonline.nl/werkgroepen/werkgroep-duurzaamheid-bomen-bloemenbuurt

Energierijk Laak – Zet energiecoaches in Laak in om energiebesparing te realiseren. Samen maken we laak neutraal!

Contact: info@energierijklaak.nl
www.energierijklaak.nl

Groene Mient – Groen dorp is de grote stad

Contact: www.groenemient.nl

Sterk op Stroom – Deel je energie

Contact: www.sterkopstroom.nl

Werkgroep Groene Buurt

Archipel/Willemspark – Bewonersinitiatief om samen de wijk duurzamer te maken met activiteiten als energiecoaching, collectieve inkoop van zonnepanelen en energiecafé.

Contact: w.vanderfeltz@gmail.com
www.groenebuurt.net

Zet de Ketel op 55 – Stimuleert bewoners om de woning met een lagere aanvoertemperatuur te verwarmen.

Contact: greet.overbeek@groeneregentes.nl
www.groeneregentes.nl/ketel-op-55/

Bronnen

Peter Mulder, Francesco Della Longa en Koen Straver, De feiten over energiearmoede, Delft, TNO, september 2021, PI 1678: <https://www.tno.nl/nl/over-tno/nieuws/2021/9/tno-brengt-energiearmoede-gedetailleerd-in-kaart/>

